

INFORMAȚII

1. Cronica Arhivelor

1 Septembrie 1940 — 31 August 1941

Cu adresa Ministerului Educațiunii Naționale (Direcțiunea Invățământului Superior) Nr. 106.813 din 25 Octombrie 1940, înregistrată la Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului din București sub No. 2178/29 Oct. 1940, ni s'au înaintat, în copie, tablouri de încadrare ale personalului administrativ și de serviciu.

— *Ministerul Educației Naționale*. Prin decizia ministerială Nr. 222.852 din 1940, se modifică art. II al deciziei Nr. 63.179 din 3 Aprilie 1939, referitoare la înființarea Direcției regionale a Arhivelor Statului din Brașov, în sensul următor :

La Direcția regională a Arhivelor Statului din Brașov, se vor concentra toate fondurile arhivistice de pe teritoriul jud. Brașov, Târnava-Mare, Târnava-Mică și Făgăraș. Mon. Ofic. Nr. 273, din 19 Nov. 1940, p. 6503.

— Cu Nr. 1425 din 25 Nov. 1940, către Ministerul Educației Naționale, am făcut următoarea propunere :

Pentru bunul mers al acestei instituții, care păstrează cel mai de preț material istoric, a cărui vechime atinge sec. XIV în țările românești vechi și sec. XIII în Transilvania, este nevoie de un personal specialist mult mai mare decât cel actual. Pentru aceasta, vă rugăm să binevoiți a dispune ca prin noua încadrare sau în noul buget ce se alcătuește, să figureze în întregime personalul pe care îl alăturăm în tablou.

Este minimum pe care îl credem necesar ca să putem face cel puțin lucrările urgente de arhivistică, strângând ce se mai poate strânge și salvând aceea ce n'a fost încă distrus de furia vânzării cu chilogramul de pe la instituții, pe de o parte, iar pe de alta, să putem da la lumină măcar partea cea mai însemnată ce posedăm ca informație istorică. Vă asigurăm că dacă ar ieși la lumină cel puțin 5 % din ce posedă arhivele, istoria neamului nostru s'ar lumina în proporție de sută în sută, față de ceea ce știm acum.

Anexăm trei tablouri : I, pentru Direcțiunea Generală din București, II, pentru direcțiunile regionale (azi existente la Iași, Sibiu fostă Cluj și Craiova, urmând a se adăuga și cea dela Timișoara) și III, tipul pentru arhivele județene sau municipale, care credem că trebuie să ia ființă în viitor, acolo unde tradiția arhivelor este foarte înrădăcinată ca la Sibiu, Târgoviște și, cu vrerea lui Dumnezeu și tăria noastră, la Năsăud, unde am avut, la Tg.-Mureș, Oradea, Sighet și altele.

Vă rugăm cu toată stăruința, Domnule Ministru, să binevoiți a lua în considerație această dorință, rezolvându-o favorabil, asigurându-vă că înfăptuiți în adevăr o mare operă de interes național.

Director General, A. Sacerdoțeanu

Arhivar, Mihaï Popescu

Arhivele Statului — București

1. Director cl. I	21.000 lei	
2. Arhivar principal cl. I (Secția : Bunuri Publice)	15.000 „	
3. „ „ „ („ Administrativă)	15.000 „	
4. „ „ „ („ Judecătorească)	15.000 „	
5. Prim-bibliotecar (Secția imprimare și manuscrise)	15.000 „	(A. 31 Tip. 20)
6. Arhivar principal cl. II (translator l. slavă)	13.500 „	(A. 37. Tip. 21)
7. „ „ „ „ „ greacă)	13.500 „	(„ „)
8. Arhivar cl. I (la Secția Bunuri Publice)	12.000 „	
9. „ „ („ Administrativă)	12.000 „	(A. 37 Tip. 23)
10. „ „ („ Judecătorească)	12.000 „	(„ „)
11. Bibliotecar Șef I (Secția Imprimare și manuscrise)	12.000 „	
12. Arhivar cl. II (la secția Administrativă)	9.500 „	
13. „ „ „ „ Judecătorească)	9.500 „	
14. Arhivar ajutor cl. I la secția Bunuri Publice)	8.500 „	(A. 37 Tip. 28)
15. „ „ „ „ la secția Bunuri Publice)	8.500 „	(„ „)
16. Arhivar aju'or cl. II	7.500 „	
17. „ „ „ „	7.500 „	
18. Bibliotecar cl. I	7.500 „	
19. Paleograf ci. I	7.000 „	
20. „ „	7.000 „	
21. Paleograf cl. II	6.000 „	(A. 37 Tip. 33)
22. „ „	6.000 „	(„ „)
23. Paleograf cl. III	5.000 „	
24. Paleograf cl. III	5.000 „	(A. 37 Tip. 35)
25. Registrator cl. II	6.500 „	
26. Registrator ajutor cl. II	5.000 „	
27. Portar cl. I	4.000 „	(D. 1 Tip. 11)
28. Paznic cl. I	4.000 „	
29. „ „	4.000 „	
30. Om de serviciu cl. II	36.00 „	
31. „ „ „ „	3.600 „	
32. „ „ „ „ V	2.800 „	
33. „ „ „ „ V	2.800 „	
34. „ „ „ „ V	2.800 „	

Arhivele regionale : (Iași, Sibiu, Craiova, Timișoara)

1. Director cl. II	19.000 lei	
2. Arhivar principal cl. I	15.000 „	
3. „ cl. I	12.000 „	
4. „ cl. II (translator)	9.500 „	
5. Arhivar ajutor cl. I	8.500 „	
6. „ „ cl. II	7.500 „	
7. Paleograf cl. II	6.000 „	
8. „ cl. III	5.000 „	
9. Registrator cl. II	6.500 „	
10. Bibliotecar cl. II	6.500 „	
11. Om de serviciu cl. V	2.800 „	
12. „ „ „ „	2.800 „	

Arhive județene și municipale

1. Arhivar principal cl. I	15.000 lei
2. Arhivar ajutor cl. I	8.500
3. Paleograf cl. I	7.000 „
4. „ „ II	6.000 „
5. „ „ III	5.000 „
6. Om de serviciu cl. V	2.800 „
7. „ „ „ „ V	2.800 „

— *Ministerul Educațiunii Naționale*. Direcțiunea învățământului Superior, cu Nr. 220.768 din 4 Dec. 1940, ne face cunoscut : „In referire la cererea D-lui Mihai Popescu arhivar-subdirector la acele arhive, înregistrată la Nr. 220.768/940, avem onoarea a vă face cunoscut că D-sa, în conformitate cu art. 3 din Decretul. Lege Nr. 3.566/940, optând pentru funcțiunea de profesor la Colegiul Național „Sf. Sava” din București, postul dela Arhivele Statului rămâne liber”.

— *Jurnalul Consiliului de Miniștri* privitor la vânzarea hârtiei maculatură :

Ministerul Finanțelor,

Consiliul de Miniștri, în ședința sa dela 10 Ianuarie 1941.

Luând în deliberare referatul d-lui ministru al finanțelor, înregistrat la No. 380.734 din 10 Ianuarie 1941,

Văzând dispozițiunile jurnalului Consiliului de Miniștri No. 1614 din 3 Iunie 1939,

Decide :

Art. 1. — Dispozițiunile cuprinse în jurnalul Consiliului de Miniștri No. 1614 din 1939, se modifică după cum se prevede mai jos ;

Art. 2. — Aprobă ca hârtia maculatură provenită din arhive, registre și tot felul de imprimate scoase din uz, scrise sau nescrise, Monitoare Oficiale, cum și orice fel de rămășițe de hârtie dela toate autoritățile de Stat, județe, comune și Regii Autonome, să fie cedate gratuit Comandamentului Legionar al Materiilor prime.

Art. 3. — D-l ministru secretar de Stat la Departamentul Finanțelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinirea a dispozițiunilor cuprinse în prezentul jurnal.

General Ion Antonescu, Horia Sima, G. Cretzianu, General C. Petrovicescu Mircea Cancicov, Traian Brăileanu, N. Dragomir.

Nr. 32. — Monitorul Oficial, I No. 9, din 11 Ian. 1941, p. 132.

— Sub Nr. 60 din 18 Ianuarie 1941, am înaintat această întâmpinare către Ministerul Educației Naționale :

Domnule Ministru,

Luând cunoștință de jurnalul Consiliului de Miniștri No 32, publicat în Monitorul Oficial din 11 Ianuarie 1941, privitor la cedarea hârtiei maculatură provenită din arhive către Comandamentul Legionar al Materiilor Prime, avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele, rugându-vă să binevoiți a dispune.

Serviciul de arhivă al aproape tuturor instituțiilor de Stat, județ, municipiu sau comună este rareori încredințat unor persoane pregătite pentru acest lucru. Din acest motiv în nicio parte nu există arhive clasate în așa fel încât maculatura să fie deosebită de actele importante. Iar când este vorba să se elimine partea scoasă din uz, se aruncă a maculatură tot ce n'a mai fost cercetat de arhivarul respectiv de ani de zile, sau tot

ce este scris în limbi străine ori alfabet cirilic. Evident că o astfel de procedură este extrem de păgubitoare intereselor istorice naționale.

Pentru a fi înlăturat acest neajuns, pe cât cu putință, s'a introdus sistemul selecționării arhivelor sortite distrugerii, de către delegații Arhivelor Statului. Partea socotită bună de conservat era luată apoi pe seama Arhivelor Statului, iar ceea ce rămânea ca netrebnic era socotit ca maculatură, putând dispune de ea cum va crede de cuviință instituția posesoare.

Sunt 15 ani de când aceste norme au suferit schimbări importante, în dauna cea mai mare a Arhivelor Statului, deci a Statului însuși. Dela această dată s'au succedat o serie de jurnale ale Consiliului de miniștri care dispuneau de venitul din „maculatură” pentru una sau alta din societățile de binefacere, prin intermediul Oficiului național de vânzare a hârtiei. Din acest moment a început goana după arhive, în general la prețuri neînchipuit de mici.

La repetatele noastre intervenții s'a ajuns la o înțelegere cu Oficiul de hârtie. Nu se putea ridica nici o arhivă decât în baza aprobării noastre legale. Pentru a obține aceasta, Oficiul se angaja a plăti diurna legală și transportul delegatului nostru, care făcea selecția după normele stabilite. În felul acesta și cu concursul Oficiului, fiindcă nici Ministerul Educației Naționale de care depindem noi, nici celelalte Ministere sau instituții nu aveau prevăzute fonduri pentru astfel de lucrări, am putut trece în patrimoniul Statului o seamă de arhive de cea mai mare importanță și vechime.

Situația aceasta a durat până în anul 1938, când s'a schimbat din nou jurnalul amintit (Nr. 2746). Acum venitul revine Casei Sănătății în proporție de 60 %. Aceeași dispoziție se menține și în jurnalul Nr. 1614/1939.

Punerea în aplicare a acestor jurnale a fost un adevărat jaf în Arhivele Statului. Nu s'a ținut seamă nici de interesul Statului, în conservarea acestor tezaure, nici de neapărata trebuință de a se determina precis adevărata maculatură prin delegații ai Arhivelor Statului, diurna și transportul lor neavând cine să le plătească și nevoind nimeni să le ia asupra lor. Centralizarea arhivelor la prefecturi a distrus orice posibilitate de fixare a provenienței, iar amestecul amorf de arhive a făcut imposibilă orice selecție.

Am cerut, în repetate rânduri, respectarea legii de organizare a Arhivelor Statului. Am semnalat primejdia atât Ministerului Educației Naționale, cât și ministerelor celorlalte. Ne-am adresat și fostelor rezidențe cum și fiecărei instituții în parte, despre care am aflat că pune arhiva la vânzare. N'am fost auziți de nimeni. Goana după bani era mai mare decât interesul național. În această situație am văzut dispărând arhive de cea mai mare importanță. E destul să amintim un singur exemplu: aproape toată starea civilă dela 1831 la 1900, câtă n'a fost depusă la noi mai înainte, este acum distrusă pentru totdeauna. Și când ne gândim că pentru un țaran german se poate face azi genealogia în ascendență până dincolo de anul 1600, iar pentru unul danez încă și mai departe, cu durere ne vedem siliți să mărturisim că la noi mulți dintre *cei vii încă* nu-și mai pot face dovada nașterii lor în țara aceasta.

Toate acestea provin în rândul întâiu, din neînțelegerea aplicării jurnalelor respective, fiindcă nu orice hârtie veche este maculatură și al doilea, deoarece ne lipsesc fondurile necesare pentru plata personalului trimis să facă selecționarea.

Pentru a nu se mai întâmpla și în viitor astfel de neajunsuri, vă rugăm să binevoiți a dispune ca mai înainte de a trece o arhivă oarecare la Comandamentul legionar al materiilor prime, să se facă selecționarea necesară de către delegatul nostru respectiv (Muntenia și Dobrogea, dela Direcțiunea generală din București, Moldova dela direcția

regională din Iași, Oltenia dela cea din Craiova, Banatul și o parte din Ardeal de 'cea dela Sibiu, județele Brașov, Făgăraș, Târnava Mare și Târnava Mică dela Brașov). Plata delegatului însărcinat cu alegerea (transportul și diurna pe zilele de lucru) să se facă anticipat vânzării, fie de către Comandamentul care primește maculatura, fie de către instituția care are arhivă de selecționat. Mult mai practic ar fi însă, spre a evita orice litigiu primejdios bunei orânduiri, ca Ministerul Educației Naționale, care patronază institutul de cultură al Arhivelor Statului, să ia asupra sa toate aceste cheltuieli care nu sunt mari, dar salvează un material deosebit de important.

Pentru a putea adăposti însă tot acest material național, se pun instituției noastre două probleme, de multă vreme acute: 1) problema localului, pe care am amintit-o în repetate rapoarte, ultimul fiind cu No. 1147 din 10 August 1940 și al 2-lea, problema personalului specialist, pentru care am avut onoarea a raporta cu Nr. 1425/940.

Rezolvindu-se odată pentru totdeauna aceste probleme, suntem siguri, Domnule Ministru, că ați înfăptuit dorința bunilor arhiviști, care de 110 ani se străduiesc să convingă autoritatea de necesitatea conservării arhivelor, dar n'au fost auziți de nimeni în trecut. Nădăjduim acum să ajungem și noi a fi la înălțimea pe care ne-o cere vremea, situația și necesitatea acestei națiuni românești trezită în sfârșit la altă viață.

Director general, A. Sacerdoteanu

Arhivar, I. C. Dobrescu

— Cu Nr. 72 din 21 Ianuarie 1941, am revenit cu lămuriri suplimentare :

În legătură cu cererea noastră adresată D-voastre cu Nr. 60/941, privitoare la interpretarea jurnalului Consiliului de Miniștri cu No. 32/941, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune asupra următoarelor :

1. Să se întocmească un nou jurnal al Consiliului de Miniștri prin care să se stabilească : a) Prin hârtia maculatură se înțeleg deșeurile care rezultă din hârtia aruncată (plicuri uzate, ciorne nefolosite, hârtie de împachetat, cotoare de chitanțiere tipărite, imprimate nefolosite, circulări neexpediate, etc.) care în mod obișnuit se aruncă la coș. b) Această hârtie nefolositoare se colectează în mod obligatoriu, de către fiecare instituție de stat, județ, municipiu și comună, în pachete legate în fiecare săptămână. c) Comandamentul legionar al materiilor prime va face un serviciu de transport care va trece pe la fiecare instituție la date fixe în raport cu cantitatea și posibilitățile de păstrare ale instituțiilor, spre a ridica orice cantitate de hârtie, consemnând aceasta în procese verbale tip, de predare și recepționare.

Este evident că se pot aduna în felul acesta cantități însemnate de hârtie, prin refolosirea căreia se scutesc de a fi sacrificate hectare întregi de păduri.

2. Deasemenea să se întocmească un alt jurnal al Consiliului de Miniștri prin care să se reglementeze organizarea arhivelor de registratură care se află la fiecare instituție de Stat, județ, municipiu sau comună, în care să se prevadă : a) Toate instituțiile de Stat, județ, municipiu sau comună sunt obligate să-și țină arhivele în ordinea cea mai desăvârșită. b) Această ordine se menține prin întocmirea regulată a dosarelor după numărul dosarelor, registrul de intrare și ieșire și întocmirea opiselor de dosare anuale. c) Odată o lucrare încheiată se clasează toate hârtiile în ordine, se compune dosarul și se coase legându-se și șnuruindu-se. d) Dosarele astfel constituite se păstrează pentru totdeauna. e) Hârtiile scrise și nescrise, foile volante, imprimatele nefolosite și petițiile sau adresele care n'au avut urmare și deci n'au putut forma dosare, se consideră ca maculatură de arhivă. f) Această maculatură nu poate fi însă înstrăinată sub nici un motiv fără a fi selecționată după prevederile legii de organizare a

Arhivelor Statului. g) Selecționarea se face de către delegatul Arhivelor Statului a cărui plată pentru munca suplimentară și transport privește, fie instituția care predă arhiva, fie comandamentul materiilor prime care va lua maculatura, fie, cum este mai bine și folositor, Ministerul Educației Naționale, care patronează instituția noastră, eliminându-se orice litigiu care ar atinge interesele pecuniare ale unora sau altora, făcând să primeze astfel numai interesul național.

Fără precizările de mai sus, care tind să delimiteze zonele intereselor de moment de cele permanente și generale ale neamului, suntem sigur că se pot comite adevărate crime față de istoria patriei prin distrugerea arhivelor. Se impune deci o urgentă lămurire spre a se organiza arhivele de registratură și a se pune limită termenului de hârtie maculatură.

Director General, A. Sacerdoțeanu

Arhivar, I. C. Dobrescu

— Cu Nr. 321 din 24 Martie 1941, am dat lămuririle cerute de Minister cu privire la hârtia maculatură :

Ca urmare la adresa D-v. Nr. 42060. din 18 Martie 1941, avem onoarea a comunica următoarele :

I. Înțelegem prin maculatură :

1. Tot felul de hârtii scrise și nescrise care în mod obișnuit se aruncă la coș : concepte stricate, hârtii rupte și aruncate, plicuri uzate, cartoane nefolosite, hârtia de împachetat, cotoare de chitanțiere tipărite care au fost transcrise în registre, imprimate-formulare nefolosite, circulări neexpediate și tot felul de hârtii care au fost întrebuințate în vreun interes imediat (împachetare, expediție).

2. Deșeurile care rezultă din tăerea imprimatelor, hârtiilor, coalelor, legatului cărților și registrelor și tipăriturile noi necomplete și distruse parțial.

3. Foile de expediție uzate după ce au fost scoase de sub control, biletele imprimate, tichetele de transport, avizele și formularele scoase din uz și de sub regimul controlului.

4. Materialul divers socotit maculatură după alegerea prealabilă a fiecărei instituții și verificarea făcută apoi numai de către delegații speciali ai Arhivelor Statului.

II. Înțelegem ca material arhivistic bun de păstrat în arhivele de registratură (arhivele tuturor instituțiilor de Stat, comună, județ, regii publice, case autonome și orice serviciu public) toate actele, hârtiile, petițiile, ciornele,¹ etc., care au servit la o acțiune, oricare ar fi ea și întregul material arhivistic scris cu litere cirilice, din orice vreme și loc.

Toate acestea trebuie să fie clasificate și îndosariate după obiect, acțiune și persoană și păstrate de fiecare instituție cel puțin treizeci de ani.

III. Arhivele de Stat, prin caracterul lor conservator, aleg și păstrează tot materialul arhivistic specificat la art. II, prin delegații lor. Verificarea și clasarea se face sub dublul interes pe care îl pot avea toate hârtiile : juridic, pentru protecția tuturor bunurilor publice și private, și istoric, pentru cunoașterea trecutului nostru din toate punctele de vedere.

Director general, A. Sacerdoțeanu

— Prin d-l *Henric Oteteleşanu*, subsecretar de stat la departamentul Educației Naționale, am înaintat memoriul de mai jos, sub Nr. 324 din 24 Martie 1941, spre a fi prezentat d-lui Conducător al Statului :

Domnule General,

Este în deoște cunoscut că fundamentul cultural al unui stat stă în crearea, păstrarea și organizarea a celor trei categorii de materiale istorice care stau în : Arhive, Biblioteci și Muzeu.

Indrăsnim să înfățișem binevoitoarei Domniei Voastre atenției situația celei dintâi adică a Arhivelor Statului la noi. Vechi de când e statul însuși ca organizație de cancelarie, devin instituții de stat încă de timpuriu, din 1831. Suntem astfel înaintea Angliei, care își întemeiază arhive de stat în 1838 și decât Austria, care le are abia din 1875, fără a arăta altele, ale vecinilor noștri, mult mai noi.

Dela întemeiere și până azi Arhivele Statului și-au îmbogățit tezaurul arhivistic cu bogatul fond al documentelor istorice (întregul fond al bunurilor mănăstirești și ale Statului), cu condicele domnești, arhivele administrative și judecătorești câte s'au putut strânge. Materialul adunat până acum este deosebit de important. Peste 200.000 hrisoave domnești, cărți boerești și zapise sătești, a căror vechime începe cu sec. XIV ; peste 1.500.000 dosare și condici cuprinzătoare de izvoare istorice de tot felul a căror vechime începe cu domnia lui Constantin Brâncoveanu și aproape 50.000 volume de cărți tipărite, unele exemplare unice în București.

Acestea toate alcătuiesc cel mai bogat fond arhivistic din regiunea noastră europeană, care se poate mări cu toate arhivele de registratură ale instituțiilor de Stat, județ și comună, care nu mai sunt necesare uzului comun, sau sunt scrise cu litere cirilice.

Din ceea ce avem acum se poate cunoaște istoria neamului sub toate aspectele sale, evoluția teritorială a Statului, viața economică și spirituală, într'un cuvânt, tot ce are atingere cu viața românească. Din acest material nu se cunoaște nici a zecea parte. Încă și mai puțin este pus în circulație, fie din lipsa de cercetători specialiști, fie din lipsa mijloacelor de clasare, depozitare și punere la îndemână.

Pentru a putea să-și îplinească menirea, Arhivele Statului trebuie să aibă o organizare corespunzătoare, sub un împătrit punct de vedere : 1. Local potrivit ; 2. Personal suficient și bine pregătit ; 3. Material necesar pentru organizare și lucru ; 4. Publicații arhivistice de îndrumare, de indice și inventare.

Actuala situație nu corespunde de cât în mică parte dezideratelor arhivistice, pentru că :

1. Nici una din Arhivele Statului nu are local potrivit. Acela al Arhivelor Generale din București, cu cel mai prețios tezaur arhivistic, este insuficient, nepractic, rău întreținut, neaerisit și umed. Arhivele din Iași au local mai bun la M-reă Golia, dar insuficient și supus ruinării. Cele din Craiova n'au local. Numai la Cluj ne bucurăm de un local adaptat situației, însă acum l-am pierdut și pe acela spre a sta cu chirie la Sibiu. În nici o parte nu mai este loc pentru creșteri.

2. În toate arhivele personalul este insuficient ca număr și nestabil din cauza salarizării. Cu cel existent abia se poate face față lucrărilor curente, lăsându-se la o parte lucrările speciale de arhivă.

3. Toate arhivele sunt lipsite de materialul de lucru : fișiere, clasoare, rafturi, săli de studii, etc., cum și de materialul de birou : cartoane, cutii, mape, fișe, cămăși de documente, repertorii, enciclopedii, ediții de documente, etc.

Această situație se datorește și faptului că arhivele instituțiilor nu sunt organizate în nici un fel. Odată ce astfel de arhive sunt depuse la Arhivele Statului, trebuie o muncă grea și îndelungată numai pentru clasare, întocmirea opiselor și indicelor devenind aproape imposibilă. Deaceia se cere cu urgență și neapărată trebuință organizarea întregului serviciu de arhivă.

Reorganizarea acestui serviciu obligă la : crearea responsabilității serviciului de registratură la instituțiile de stat ; depunerea regulată și sistematică la Arhivele Statului a celor ieșite din uz ; înmulțirea direcțiunilor regionale după nevoile locale și tradiția istorică ; întemeierea de localuri proprii după normele arhivistice cu spațiu suficient și loc disponibil pentru creșteri ; formarea unui personal bine pregătit și conștient de menirea sa, pentru care există Școala de Arhivistică ; punerea la îndemână în mod sigur a materialului necesar și crearea de fonduri permanente pentru publicațiile arhivistice, fără de care toată râvna arhiviștilor rămâne tot infructuoasă.

În ceea ce privește Arhivele Statului din București construirea unui local nou, adecvat scopului, este de absolută și urgentă necesitate. Ar lua astfel sfârșit încercările în acest sens, care s'au făcut fără curmare din anul 1832 și până azi. Locul ales trebuie să fie sănătos, de suficientă întindere și cu înlesnire pentru transportul cercetătorilor. O comisie de specialiști arhiviști și arhitecți, întocmită de onor. Minister al Instrucțiunii Publice, Educației și Cultelor, ar putea alege locul și dispune asupra acestei chestiuni.

Facem această prezentare în vremuri deosebit de grele, când tac muzele, cum se spune de mii de ani în coace. Ne dăm seama de toate acestea, Domnule General, însă credem în viitorul nostru și în tăria acestui neam, așezat de Dumnezeu la răscrucea tuturor relelor. Dar mai știm că la fiecare vreme de răscruce, el și-a găsit conducătorul care să biruiască vremea. Acum am fost la una din aceste răscrucii biruite și știm că ducerea în nesfârșit a acestei biruinți naționale își înfige adânc nemurierea în trecutul milenar al epopeei neamului nostru mărturisit de scriptele arhivistice, care trebuie conservate și salvate cu orice preț.

Pentru aceste motive, rugăm respectuos pe Excelența Voastră, să binevoiască a fi și protectorul Arhivelor Statului.

Cu adânc respect,

A. Sacerdoțeanu

Directorul general al Arhivelor Statului

— Cu Nr. 328 din 26 Martie 1941, am prezentat Ministerului Educației Naționale, următoarea propunere :

La adresa D-voastre Nr. 42.060 din 18 Martie a. c., prin care ni se cere a arăta ce înțelegem prin maculatură, am avut onoarea să răspundem prin raportul nostru Nr. 321 din 24 Martie a. c. În aceeași adresă se spune însă că se cere această informație „în vederea întocmirii unui jurnal de protecția documentelor și clasificarea hârtiilor din arhive”. Această chestiune fiind de o deosebită importanță, ne îngăduim, să prezentăm chestiunea în toate liniile sale principale și a nevoilor care se cer a fi cunoscute spre a ajunge la o precizare definitivă.

Problema conservării arhivelor naționale a fost pusă la noi încă din anul 1831, atât în ceea ce privește arhivele de stat, de caracter istorico-juridic, cât și cele de registratură, în folosința obișnuită. Dar până azi încă nu a fost rezolvată nici una din chestiile arhivistice pe care le comportă o astfel de problemă de interes general și național. În adevăr, nu există nicio lege sau regulament care să stabilească organizarea și responsabilitatea mănuiitorilor de arhive din diversele instituții publice, și nici pentru cele de Stat, istorice, nu s'a manifestat o legiferare categorică și strict conservatoare.

Dacă ne referim la *Legea pentru organizarea ministereilor* din 1929, constatăm numai câteva enunțări. Astfel, la art. 16. vedem că secretarul general al oricărei minister are sub ordinile sale, între altele, și secția de registratură generală și de arhivă.

E vorba de registratura și arhiva fiecărui minister în parte ; nimic nu se prevede pentru arhivele istorice ale Statului, și mai ales nimic de cum trebuie organizate arhivele de registratură sau cele istorice. Numai la art. 21, se întrevade o sumară precizare a serviciului de registratură : „Fiecare direcție de minister, în afară de serviciile speciale, va avea un birou de primirea, repartizarea și urmărirea lucrărilor. Acest birou primește dela registratura generală toată corespondența referitoare la direcție, pe care o supune directorului spre repartizare și rezolvare ; el urmărește lucrările și dă informații”. Este drept însă că în art. 27, se spune că „serviciile contabilității, a registraturii și a arhivei, se vor reglementa în mod unitar pentru toate ministerele, prin o lege specială”. Cităm legea așa cum a apărut în publicația oficială. Legea promisă n'o cunoaștem și credem că n'a apărut încă.

În aceeași lege interesul pentru Arhivele Statului se mai arată o singură dată. În art. 85 al. b. se precizează că „serviciul statisticii, arhivelor Statului, al bibliotecilor și al statelor personale ale membrilor corpului didactic” cad în atribuțiunea direcției învățământului superior din Ministerul Instrucției publice. De aici ar fi urmat în mod normal să iasă și directivele necesare întrucât orice arhivă de instituție devine în mod automat cu vremea arhivă istorică de Stat.

Acest minister și-a făcut după aceea și el o lege. În adevăr, în *Legea pentru organizarea și funcționarea Ministerului Instrucțiuni Publice* din 1930, aflăm următoarele date : Art. 6. Secretarul general are sub conducerea sa, între altele, și secția de registratură generală și de arhivă, secția de studii și statistică și biblioteca. Art. 8, 10, 14, 16 și 18, arată că fiecare direcție din minister are câte un serviciu a parte al statelor personale, al arhivei și al statisticii, iar din art. 12, se vede că direcția învățământului superior are și „serviciul statisticii, Arhivelor Statului, al bibliotecilor și al statelor personale ale membrilor corpului didactic”. Deci nici aici nu se vede problema organizării, totul referindu-se la lucruri existente prin necesitate și tradiție.

Această lege a suferit modificări prin *Organizarea Ministerului Educației Naționale* din 1936. În aceasta, în afară de atribuțiunile care cad în sarcina șefilor ierarhici amintiți, se mai precizează unele chestii de amănunt. Astfel în art. 12 al. b, ultimul paragraf, se spune : „Biblioteca are două secțiuni : Biblioteca propriuzisă, cu lucrări din țară și străinătate în legătură cu organizarea învățământului și Arhiva, cu toate lucrările tipărite sau manuscrise, care au servit sau servesc Ministerului la legiferări, reglementări sau organizări”. Deci „arhiva” devine o secție a bibliotecii iar „arhiva” urmează să primească și lucrări tipărite, al căror loc este în bibliotecă.

Revenind la serviciul de arhivă al direcțiilor, aflăm o oarecare precizare de atribuții. Astfel în art. 20 al. d. se spune : „serviciul registraturii și arhivei, înregistrează hârtiile intrate și ieșite ; clasează arhiva ultimilor doi ani”. Aceiași precizare și în art. 22, al. c., art. 25 al. 5, art. 28 al. 2 b. Numai în art. 30, al. 4 b, vedem că direcția contabilității are și biroul arhivei generale care, „se ocupă cu primirea și clasarea în dosare a lucrărilor cu vechine mai mare de 2 ani, ce-i sunt trimise de arhivele direcțiilor și serviciilor”.

Din aceleași articole se vede însă și care este personalul necesar diverselor servicii de arhivă. Anume : 3 șefi de birou, 4 subșefi de birou, 1 șef de secție și 19 impiegati, între care și dactilografe, fiind în total 27 persoane.

În nicio parte și sub nicio formă nu se amintește când și cu cine lucrează conducerea Arhivelor Statului.

Care este însă situația arhivelor de stat, istorice ? Ultima lege după care se conduc acestea este *Legea de organizare a Arhivelor Statului* din 1925, cu modificările făcute

în 1932. În această lege se prevăd unele măsuri generale de conservare a materialului arhivistic provenit dela Stat, specificându-se anumite categorii și vechimea de 30 de ani când trebuie depuse, ierarhia și recrutarea personalului și obligația direcțiunilor de a publica inventare și cataloage. Nicio măsură de amănunt cu privire la organizare și conservare nu este prevăzută. Numai în art. 17 se arată că „un regulament va stabili modul de funcționare al Arhivelor Statului, numărul serviciilor, atribuțiunilor și îndatoririle funcționarilor, precum și modul de depunere și selecționare a materialului arhivistic”. Acest regulament n'a apărut încă.

În fața acestei situații este cazul să credem că organizarea serviciului de arhivă este de neapărată trebuință. Problema se pune sub două aspecte, care se deosebesc în aparență dar se completează de fapt unul pe altul : 1. organizarea serviciului de registratură și arhivă la instituțiile de stat ; și 2. organizarea și clasarea serviciului istoric al Arhivelor Statului.

Întâiul serviciu privește arhiva curentă necesară instituției care o crează pentru nevoile curente ; celui de al doilea îi revine sarcina clasării și conservării materialului arhivistic provenit dela cel dintâi, în vederea asigurării drepturilor cetățenești, a garantării bunurilor publice și de stat și a cunoașterii trecutului istoric. Pentru ca Arhivele Statului să-și poată împlini menirea, trebuie ca și arhivele de registratură să-și fi dat în întregime capacitatea lor de organizare și clasare în raport cu atribuțiunile ce au.

Pentru a atinge scopul pe care îl au toate arhivele din lume, unele organizate până la protecția celei mai neînsemnate hârtii provenită dela cel mai necunoscut cetățean, este necesară o nouă lege de organizare a Arhivelor de Stat și de protecție a materialului istoric, fie public, fie privat. Această lege trebuie să urmărească și să stabilească următoarele puncte esențiale :

1. Ce este o arhivă de Stat și ce este o arhivă de registratură și cum sunt organizate.
2. Ce cuprind arhivele, cu clasificarea materialului ce le compun.
3. Protecția materialului arhivistic de natură istorică atât din depozitele de Stat cât și cele particulare (selecționare și achiziții).
4. Fixarea cadrului necesar de personal și asigurarea continuității în lucru prin pregătirea și salarizarea lui corespunzătoare.
5. Alcătuirea unui consiliu de îndrumare din specialiști recunoscuți.
6. Obligatorietatea publicațiilor științifice de specialitate pentru orientarea și informarea ușoară atât a cercetărilor cât și a oricărei persoane interesate.

După ce aceste principii vor fi fixate în legea de bază, amănuntele se pot desvolta în regulamente speciale pentru fiecare categorie de arhivă în parte. Acestea însă nu pot fi elaborate decât pe baza unei temeinice cunoașteri a situației existente.

Pentru a ne informa asupra fiecărui lucru în parte, este necesar să se dispună adunarea tuturor datelor provenind dela fiecare instituție în parte. Spre a ușura această informare și a nu se omite vre un punct care ne-ar interesa, anexăm la aceasta un chestionar care să se trimită tuturor instituțiilor prin intermediul autorităților tutelare. Prin această operație vom fi în măsură să cunoaștem situația reală și să ne dăm seama asupra lucrărilor de coordonare necesare.

În același timp, pentru a putea face și clasificarea tuturor arhivelor atât din punct de vedere al conținutului cât și al nevoilor curente de conservare, fiecare instituție centrală să alcătuiască și schema serviciilor conduse de ea, după modelul anexat alcătuit de noi după ierarhia pe care am presupus-o în raport cu principiile stabilite prin

Codul funcționarilor publici. Credem că această lucrare odată făcută va putea servi și pentru informarea necesară cu privire la organizarea serviciilor publice.

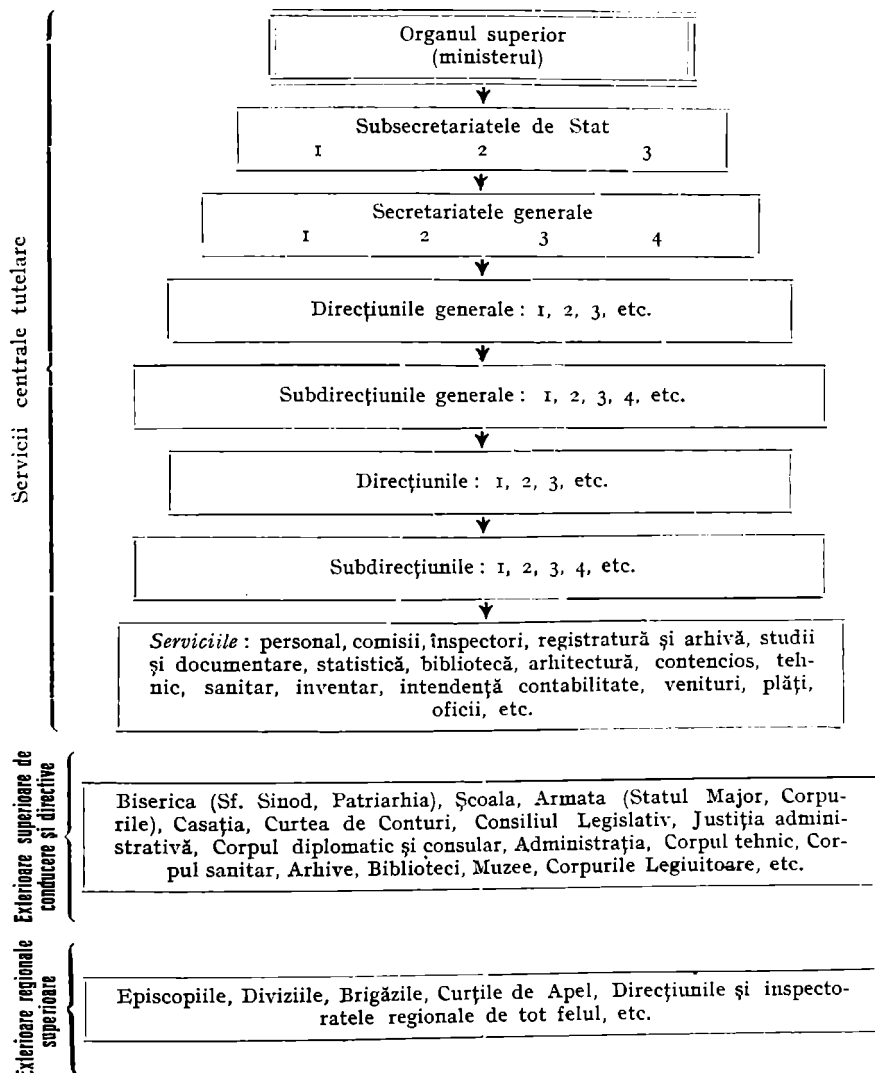
Cu privire la protecția materialului istoric, am avut onoarea să prezint Ministerului un proiect de lege, care am făcut să apară și în *Revista Arhivelor*, vol. IV, p. I, p. 202—204. Până acum el n'a căpătat încă puterea de lege.

Aducând la cunoștința D-voastre cele de mai sus, rog să binevoiți a dispune.

Director general, A. Sacerdoțeanu

I.

SCHEMA SERVICIILOR PE INSTITUȚII

Protopopiatele, Prefecturile, Tribunalele Administrațiile financiare, direcțiunile și inspectoratele județene de tot felul.

Instituțiile locale : centre, plăși, comune, etc.

N. B. — Schema se va face pentru fiecare direcțiune sau serviciu în parte.
La fiecare grup în parte se vor specifica serviciile și birourile din care se compun și raza de activitate (județe, plăși, comune, sate).

II.

CHESTIONAR

Cuprinzând datele necesare organizării Arhivelor Statului.

Instituția . . . . .
Cu sediul în județul . . . . . comuna . . . . .
Aparținând Ministerului. . . . .

Fiecare instituție de Stat, județ, municipiu sau comună (casă autonomă, direcție, inspectorat, prefectură, administrație, primărie, școală, parohie, bibliotecă, arhivă, muzeu etc.) va răspunde la toate chestiunile din acest chestionar, cu cea mai mare exactitate și pe proprie răspundere.

Datele sunt necesare cunoașterii exacte a situației spre a se lua măsurile cele mai potrivite pentru buna îngrijire a arhivelor.

I. Organizarea Arhivei

1. Ce arhive centrale sunt.
2. Ce arhive de direcții și subdirecții aveți.
3. Arhivele locale sunt adunate la un loc sau sunt răspândite.

II. Categoriile actelor și hârtiilor din arhivă.

4. Care sunt hârtiile în folosință :

Registre de intrare și iesire la un loc sau separate (câte anume).

Condici de expediție (pe servicii sau centre).

Registre diverse (*stare civilă* : naștere, botez, căsătorii, decese, etc.).

Justiție : autentificări, transcrieri, legalizări, etc.

Fiscale : roluri, încasări, plăți, de casă. etc.

Școlare : matricole, situații, procese-verbale, etc.

Militare.

Registre de prezență.

Legi, decizii, decrete originale.

Dosare de tot felul. Cum sunt alcătuite : pe persoane, chestiuni, instituții ; amestecate sau în ordinea intrării și ieșirii hârtiilor, etc.

State personale.

State de salarizare.

Conturi.

Chitanțiere, recipise.

Șchițe, planuri, hărți, desene (formatul lor).

5. Care sunt hârtiile scoase din folosință :

Hrisoave domnești

Zapise cirilice.

Hotărnicii.

Diate.

Mitrici (starea civilă pe parohii).

Condici domnești.

N. B. — *La fiecare grup în parte se vor nota numai acelea care există ; se vor adăugi ori câte alte numiri care nu figurează în această listă.*

III. Metoda de lucru în arhivă.

6. Ce operații suferă o hârtie intrată la instituție (înregistrare, repartizare, lucrare, urmare) sau ieșită din proprie inițiativă (legi, decizii, ordine, dispoziții, publicații, etc).

7. Cum se urmărește o lucrare încheiată de scurtă vreme sau veche și una neîncheiată (după numărul de intrare sau ieșire, după chestiuni, persoane sau alt mod).

8. Aveți opise numerice, de persoane sau chestiuni, ori de toate felurile.

9. Ce sisteme de clasare întrebuințați și care vi se par mai practice (ordinea numerică în dosare numerotate succesiv, dosare pe chestiuni sau persoane ori în altfel).

IV. Modul de păstrare.

10. Cum păstrați hârtiile : în mape, în dosare, foi volante, în cartoteci, și ce fel de hârtii și piese țineti în fiecare.

11. Ce mărime are fiecare categorie în mod obișnuit (Nr. foilor).

12. Cum se alcătuiesc dosarele : sunt cusute sau nu. Ce ordine au hârtiile din dosarele formate și cusute.

13. Dosarele sunt puse în scoarțe (cartoane, coperte) sau nu.

14. Când se face cusutul dosarului : la încheierea lucrării ce cuprinde sau după un termen oarecare. Care este termenul ales.

15. Cum sunt orânduite în arhivă (în pachete, mape, cutii, legături, etc. ; dosarele au o ordine succesivă numerică sau nu).

16. Depozitarea se face în rafturi deschise sau în dulapuri. Ce lungime de polițe în metri liniari aveți (lungimea tuturor rândurilor de dosare).

17. Câți metri liniari vă trebuie pentru creșterea arhivei în fiecare an.

V. Vechimea arhivei și numărul dosarelor.

18. Care este anul cel mai vechi din care aveți arhivă.

19. Aveți acte scrise cu litere vechi (chirilice) pe hârtie sau pe piele (pergament, coajă),

20. Câte dosare și condici aveți dela anul cel mai vechi până la sfârșitul anului expirat.

21. Câte dosare și condici credeți că formați în anul acesta și sub ce capitole.

22. De ce arhivă vă puteți lipsi, nemai fiindu-vă folositoare și poate fi depusă la Arhivele Statului (anii și numărul dosarelor și condicilor).

23. Ați mai depus arhivă, când, unde și din ce ani era.

24. Ați vândut arhivă sau hârtie maculatură. Din ce ani, ce cantitate, când, cui și cu ce preț (pe Kg. și valoare totală).

25. Cine a dat aprobarea. Autoritatea și Nr. aprobării.

26. S'a făcut vreodată alegerea arhivei.

27. Cine a făcut-o. A fost și delegatul Arhivelor Statului să o vadă.

VI. *Timpul de folosire a arhivei.*

28. Care sunt categoriile de acte pe care le considerați D-v. de absolută trebuință pentru păstrare.

29. Care sunt piesele ce credeți D-v. că trebuie păstrate în interesul instituției și care în interesul cetățenesc și pe ce durată.

30. Care sunt actele, registrele, dosarele, etc. care au valoare juridică permanentă, și care dela o vreme pierd această valoare. După câți ani se consideră stinsă acțiunea lor.

31. Ce credeți că trebuie neapărat să fie păstrat, ca fiind de caracter istoric.

32. Care categorii de acte ies de sub autoritatea legilor juridice, penale, financiare, etc. și la ce termen sunt prescrise.

VII. *Personalul arhivei.*

33. Ce personal are arhiva și cu ce grade.

34. Ce pregătire (școală) se cere personalului arhivei D-v.

35. Cine înregistrează hârtiile, cine le clasează în dosare și după ce criterii sau obiceiuri.

36. Cine alcătuiește opisele, indicele, inventarele și după ce sistem.

37. Cine coase dosarele și face pachetele, mapele sau legăturile. Când se face această operație și unde (în birou sau în depozit).

VIII. *Localul arhivei.*

38. În ce loc se ține arhiva : cameră specială, subsolul, pivnița, podul sau chiar în biroul de lucru. E sănătos sau umed locul.

39. Are aer, lumină suficientă, prea multă sau deloc. Unde credeți că o puteți păstra mai bine.

IX. *Ce arhive mai cunoașteți.*

40. Cunoașteți în localitate alte arhive oficiale sau particulare ; cât sunt de numeroase și cu ce vechime.

41. Știți cine are cărți românești, hrisoave, scrisori vechi scrise cu litere vechi. Le mai sunt trebuincioase sau nu. Vor să le vândă și cu ce preț.

— *Ministerul Educațiunii Naționale.* Direcțiunea Invățământului Superior, Nr. 61.432 din 26 Martie 1941, ne face cunoscut : „Avem onoarea a vă face cunoscut că prin Decizia Nr. 61.432/941, Peter Ana, om de serviciu dela Școala Normală Superioară, se încadrează, pe data de 20 Martie 1941, la Arhivele Statului din București”.

Cf. și Mon. Ofic. Nr. 86 din 10 Aprilie 1941, p. 1920—1921.

Urgent.

— Ca urmare a cererii noastre, *Ministerul Afacerilor Interne*, Direcția Administrației locale, cu Nr. 6750 C din 26 Mai 1941, ne comunică următoarele :

În referire la adresa D-v. Nr. 355/941, avem onoarea a vă trimite, alăturat, câte un exemplar din ordinele circulare Nr. 1954 din 21 Ianuarie 1941 și 5998 din 28 Februarie 1941, date de acest Minister Prefecturilor de județ și Primăriilor, Municipiilor orașelor reședință și nereședință din țară, cu privire la vânzarea hârtiei maculatură scoasă din uz, dela acele administrațiuni.

I.

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Administrației Sociale
Nr. 1954
1941 Ianuarie 21

Circulară

Către toate prefecturile de județe,
primăriile municipale și ale orașelor reședințe și nereședințe.

Domnului Prefect al Județului,..
Domnului Primar al . . . . .

Avem onoarea a vă face cunoscut că, prin Decretul Lege Nr. 32/941, publicat în Monitorul Oficial Nr. 9 din 11 Ianuarie 1941, s'a aprobat ca hârtia maculatură provenită din arhive, registre și tot felul de imprimate scoase din uz, scrise sau nescrise, Monitoare Oficiale, cum și orice fel de rămășițe de hârtie dela toate autoritățile de Stat, județe, comune și Regii Autonome, să fie cedate în mod gratuit, Comandamentul Legionar al Materiilor Prime.

În consecință, veți lua măsuri de executarea dispozițiilor din Decretul Lege de mai sus, ținând seama și de dispozițiunile art. 2 din legea de organizare a Arhivelor Statului din 1925.

Afară de aceasta, autoritățile administrative și polițienești vor verifica maculatura spre a nu se strecura lucrări privind Siguranța de Stat, Apărarea Națională și lucrările Biuroului M. O. N. T., care vor fi exceptate și arse sau păstrate, după caz, la arhivele respective, ele având caracter secret.

II.

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Administrației Sociale
Nr. 5998 din 28 Februarie 1941.

Circulară

Domnilor Prefecți de județ, Domnilor primari ai municipiilor, orașelor reședință și nereședință.

Domnului Prefect al Județului...
Domnului Primar al . . . . .

Avem onoare a vă face cunoscut că potrivit comunicării Ministerului Finanțelor făcută cu adresa Nr. 444.262/941, s'a revenit asupra dispozițiilor date cu ordinul nostru circular Nr. 1954 din 21 Ianuarie 1941, cu privire la aplicarea jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 32 din 19 Ianuarie a. c. în sensul că maculatura ce se găsește la autoritățile locale, nu se va mai ceda Comandamentului Legionar al materiilor prime ci se va vinde prin licitație publică.

În legătură cu aceasta vă atragem atenția că, potrivit art. 2 din legea de organizare a Arhivelor Statului din 1925, se va face, în prealabil, trierea tuturor acestor arhive de către un delegat al Direcțiunii Generale a Arhivelor Statului, spre a reține cele ce va găsi necesar.

Totodată, autoritățile administrative și polițienești vor verifica maculatura destinată scoaterii în licitație, spre a nu se strecura lucrări privind siguranța Statului, Apărarea Națională și lucrările biroului M. O. N. T., care vor fi exceptate și arse sau păstrate după caz, la arhivele respective, ele având caracter secret.

Monitoarele oficiale nu vor fi vândute.

— *Numiri la Arhivele Statului Sibiu. Decizie ministerială.* „Idem Nr. 148.810 din 1941, d-na Elena Mureșan, licențiată în litere și d-ra Astra Macovei, licențiată în litere, au fost numite, pe data publicării în Monit. Oficial a prezentei deciziuni : prima în postul de arhivar cl. II și a doua în postul de paleograf cl. III la Arhivele Statului din Sibiu“.

Mon. Ofic., Nr. 171 din 22 Iulie 1941, p. 43

— *Ministerul Culturii Naționale și al Culetelor.* Prin decizie ministerială. „Idem. Nr. 149.807 din 1941, se fac următoarele înaintări la Direcția generală a Arhivelor Statului din București, pe data prezentei publicări în Monitorul Oficial :

1. *D-l Ion Vârtosu*, dela gradul de arhivar cl. II, la gradul de arhivar cl. I, plătit din postul de arhivar principal cl. I ;

2. *D-na Florica Condurachi*, dela gradul de arhivar ajutor cl. II, la gradul de arhivar cl. II, vacant prin înaintarea d-lui Ion Vârtosu ;

3. *D-l Stan M. Bogdan*, dela gradul de paleograf cl. I, la gradul de arhivar ajutor cl. II, vacant prin înaintarea d-nei Florica Condurachi ;

4. *D-l Ion G. Fănuică*, dela gradul de registrator cl. II la gradul de paleograf cl. I, vacant prin înaintarea d-lui Stan M. Bogdan ;

5. *D-ra Maria Vulpescu*, dela gradul de registrator ajutor cl. II, la gradul de registrator cl. II, vacant prin înaintarea d-lui Ion Gh. Fănuică ;

6. *D-l Ion Comănescu*, dela gradul de paleograf cl. III, la gradul de registrator ajutor cl. II, în locul d-rei Maria Vulpescu, înaintată.

Mon. Ofic. Nr. 173 din 24 Iulie 1941, p. 4327.

— Cu Nr. 770 din 19 Aug. 1941, am făcut următoarea propunere Ministerului Culturii Naționale :

Domnule Ministru,

Informațiile cu privire la distrugerea arhivelor continuă să ne vină din toate părțile. Pe deoparte se înstrăinează arhivele particulare din cauza neînțelegerii valorii lor istorico-juridice de către posesori sau din spirit comercial ; pe de altă parte se distrug arhivele de Stat din pricina măsurilor oficiale care permit oricui să o facă și a lipsei de posibilități materiale pentru achiziție chiar atunci când există înțelegere de protecție. Pentru a remedia aceste neajunsuri, care pot duce la dispariția completă, în scurtă vreme, a arhivelor noastre, am avut onoarea să propunem unele măsuri de protecție urgente, prin raportul nostru Nr. 328 din 26 Martie 1941.

Deoarece în acel raport prevedeam și căpătarea unor informații statistice și de organizare a arhivelor de registraturi, credem oportunitate să revenim cu rugămintea de față. Este necesar să se ia măcar unele măsuri imediate, care să împiedice distrugerea, până când posibilitățile vor îngădui o legiferare temeinică.

Cea dintâi dintre măsuri este schimbarea dispozițiilor din jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 32 (M. Oficial Nr. 9 din 11 Ianuarie 1941), prin care se aprobă cedarea „hârtiei maculatură provenită din arhive” către Comandamentul Legionar al materiilor

prime. Nema existând acel Comandament Ministerul de Interne, prin ordinul Nr. 5998 din 28 Februarie 1941, a dispus ca maculatura aceea să fie vândută la licitație.

În teorie jurnalul amintit, care nu este decât o reeditare a altor jurnale mai vechi câte s'au succedat timp de 15 ani, prevede numai așa zisa „maculatură”. De fapt însă autoritățile consideră maculatură tot ce nu mai este folosit în mod curent sau, cum este cazul la Justiție și Finanțe, tot ce intră în vreo prescripție oarecare.

Ministerul de Interne, prin ordinul amintit mai sus, precizează că trebuie să se respecte art. 2 din Legea de organizare a Arhivelor Statului, trierea urmând a se face printr'un delegat al Arhivelor Statului respective. Clauza, constatăm însă că este inoperantă întrucât nici Ministerul Culturii Naționale, care patronează Arhivele Statului, nici celelalte ministere sau instituții nu au prevăzute sumele necesare pentru diurna delegaților și plata transportului arhivei alese. Unele instituții au înțeles situația și au găsit câte o formulă care a permis selecționarea parțială, cum este Ministerul de Domenii și Casa Autonomă C. F. R. Pentru altele, cum e pentru arhiva Tribunalului de Dâmbovița sau delegații locale, am suportat noi înșine cheltuielile.

Distrugerea a fost pe o scară foarte întinsă când jurnalele mai vechi dădeau dreptul instituțiilor respective să rețină 40 % din prețul obținut la vânzare. Atunci tot interesul era să vândă cât mai mult. În felul acesta au fost înstrăinate chiar părți selecționate de noi.

Este evident că în toate arhivele se acumulează și hârtie fără nicio valoare, care trebuie îndepărtată din timp în timp, pentru decongestionarea arhivelor respective. Dar decongestionarea să se facă numai după alegerea și aprobarea direcțiunilor respective ale Arhivelor Statului.

Pentru a remedia aceste neajunsuri credem necesar să se ia următoarele măsuri :

Să se facă un nou jurnal al Consiliului de Miniștri prin care hârtia maculatură provenită din arhive, după selecționarea legală, să fie vândută numai la licitație.

Întregul fond provenit din aceste vânzări să fie vărsat pe seama Ministerului Culturii Naționale, care să formeze un fond special pentru plata delegaților și când e cazul, a transportului arhivei alese la direcția respectivă a Arhivelor Statului. Ceea ce va prisi să fie folosit pentru ameliorarea situației precară a instituției noastre (local, material de clasare, mobilier, etc). Casele Autonome, care au un interes pur comercial și au cantități enorme de deșeuri (cum ar fi C. F. R.) pot fi exceptate dela această măsură spre a nu fi lovite în drepturile comerciale conferite lor prin legi speciale.

În felul acesta autoritățile respective nu vor mai avea interes să vândă cât mai mult, iar noi, care avem tot interesul să păstrăm tot ce e de valoare, nu vom mai fi supuși nici unei restricțiuni ca să reținem totul. Materialul cirilic, destul de redus, se va păstra în întregime, de ori unde ar veni el.

Pe lângă această măsură generală, mai trebuie alcătuit un decret lege care să declare de monumente istorice naționale tot materialul manuscrit anterior anului 1831, când s'au înființat arhivele de Stat. Acesta ar corespunde măsurilor luate pentru monumentele istorice.

Textul amănunțit al unui astfel de decret l-am propus Ministerului în forma pe care am publicat-o în *Revista Arhivelor* vol. IV, 1 (1940) p. 202—204.

Pentru aflarea și supravegherea materialului arhivistic local, deținut de particulari sau instituții, se pot crea membri corespondenți ai Arhivelor Statului. Ei ar urma să fie recrutați dintre profesorii secundari cu preocupări de astfel de probleme sau dintre oricare cercetători recunoscuți.

Pe lângă acestea se mai pune și problema conservării materialului ales. Aceasta comportă rezolvarea a trei chestiuni esențiale ; local, personal și material de lucru.

Necesitatea localului a fost resimțită chiar dela întemeiere. Până acum însă n'a căpătat deslegare. Drama localului Arhivelor Statului am expus-o în *Proiecte pentru palatul Arhivelor Statului*, București 1940.

Personalul arhivelor este mai mult decât insuficient. Până la Codul funcționarilor Publici era și sub mediocru retribuit.

Cu titlul de simplă informație amintim că la Direcția Generală numărul total al funcționarilor este de 16. În comparație menționăm că Ministerul Culturii Naționale are 29 funcționari atribuiți serviciului de arhivă curentă.

Ca să putem face lucrările necesare instituției noastre avem nevoie măcar de un număr dublu de personal.

Personalul Arhivelor este specialist. Nevoia de pregătire specială și vocația este evidentă. Funcționarul de arhivă nu trebuie să-și privească situația ca simplu salariat care așteaptă să treacă orele de slujbă, ci trebuie să fie și un devotat al materialului pe care îl manevrează și pe care trebuie să-l studieze. Aceia care nu corespund acestei obligații morale trebuie să părăsească serviciul de arhivă.

Materialul arhivistice odată depozitat în rafturile arhivei, nu înseamnă că este salvat sau pus în folosință. Sănătatea lui este totdeauna foarte șubredă, de aceea trebuie apărat cu multă grijă. Pentru aceasta trebuie să ia ființă laboratorul pentru îngrijirea sănătății lui. În acest laborator trebuie să se afle toate aparatele care pot face atât lectura posibilă cât și multiplicarea celui de primă importanță sau amenințat de nenumărații săi dușmani invizibili. Un fond de investiție destul de modest, odată pentru totdeauna, ne-ar pune în măsură să satisfacem această cerință urgentă.

În sfârșit, istoria patriei și drepturile cetățenești nu vor fi cu nimic folosite dacă tot acest material rămâne închis în arhive chiar dacă e păstrat în cele mai optime condiții. El trebuie să circule.

Punerea în circulație trebuie făcută în două feluri: în inventare, indici și fișiere pentru cercetări de arhive și în publicații de repertorii și cataloage, dacă nu chiar de ediții complete, pentru toți cetătorii. Pentru aceasta trebuie să se pună la dispoziție fondul necesar tipăririi materialului arhivistice de organizare și a publicațiilor oficiale ale Arhivelor Statului, în conformitate cu art. 14—15 din Legea de organizare a Arhivelor Statului.

Chiar în momentul de față avem gata pentru tipar *Indicele tuturor documentelor Țării Românești* dela 1369—1600, și al *Documentelor turcești*. Acestea din urmă în întregime necunoscute, transformă complet cunoștințele noastre despre istoria națională în ultimele două veacuri.

Aducând acestea la cunoștință D-vs., vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a dispune.

Director General, A. Sacerdoțeanu

2. Diverse

— La 22 Iunie 1941, armatele noastre biruitoare au pornit la lupta pentru desrobirea pământului strămoșesc, din vremuri adânci apărat cu îndârjire de strămoși noștri. Ostașii M. S. Regelui Mihai I și ai Conducătorului Statului Mareșal Ion Antonescu, ca altădată ai lui Roman Voevod, Alexandru Voevod și Ștefan Voevod, călăresc acum liberi și stăpâni pe pământul întregii Moldove. Avem încrederea că nu va trece mult și, ca Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu și alți voievozi protegitori cu spada și cu dreptul, se vor întoarce și spre Soare-Apune.

— In anul 1940 serviciul de arhivă a mers mai greu. Mulți dintre colaboratorii noștri au fost concentrați sau mobilizați. Din 4464 zile de lucru, 2775 au fost efective iar 1689 lipsă, cum rezultă din tabelul alăturat. In schimb am fost ajutați în vara aceluiaș an, de o bună echipă de elevi ai liceului „Gh. Șincai” din București, cu care am orânduit în depozit starea civilă a orașului București și a jud. Ilfov.

SITUAȚIA FRECVENȚEI

In 1940, din 366 zile : 279 lucrătoare și 87 sărbători și vacanțe oficiale.

No. curent	Funcționarul	Concediu odihnă	Concediu medical	Concentrări	Delegații oficiale	Absențe		Demisii, detașări	Total	Zile lucrate
						Mot.	Nem.			
1	M. Popescu	13	—	—	4	—	—	15	32	247
2	I. C. Dobrescu	14	—	—	—	1	—	—	15	264
3	Emil Virtosu	—	—	105	—	22	—	—	127	152
4	Maria Dumitrescu	13	—	—	—	6	—	42	61	218
5	Ion Radu Mircea	—	—	144	—	6	—	—	150	129
6	Ion Virtosu	—	—	229	—	3	—	—	232	47
7	M. Regleanu	3	—	149	—	1	—	—	153	126
8	Florica Condurachi	13	73	—	—	25	—	—	111	168
9	Ion Șucu	16	—	—	1	—	—	—	17	262
10	Vanghele Antoniu	3	—	215	—	—	—	—	218	61
11	Stan Bogdan	—	—	114	—	—	—	—	114	165
12	Claudia Mihăilescu	13	63	—	—	9	—	—	85	194
13	Ion Fănuică	12	—	2	—	4	—	—	18	261
14	Maria Vulpescu	13	—	—	—	8	—	—	21	258
15	Ion Comănescu	—	—	94	—	6	—	—	100	179
16	Gh. Vlăsceanu	—	—	234	—	1	—	—	235	44
	Total	113	136	1.486	5	92	—	57	1.689	2.775